

parum aequum et libertati communi contrarium videtur, ex iusta causa de voluntate et consilio consiliariorum nostrorum ad futurum conventum generalem suspendimus. De filiabus vero eorundem colonorum, propter matrimonia, ^{bf}quae libera esse volumus^{bf}, statuimus, quod si quis non possessionatus duxerit filiam alicuius kmethonis possessionati, apud illam in possessione manere debet; et similiter impossessionatae filiae apud possessionatos maritos remaneant in matrimonio collocatae. Idem de viduis observandum censem^{bg}.

Harum, quibus sigillum nostrum est subimpressum, testimonio litterarum. Datum in conventionem generali Pyotrkoviensi, sabbato in crastino festi^{bh} sancti Valentini anno Domini millesimo quingentesimo undecimo [15 II 1511], ^{bi}regni nostri quinto^{bi}.

II. LITTERAE UNIVERSALES SUPER EXACTIONES IN CONVENTU GENERALI PIOTRKOVIENSI DATAE^a

Sigismundus ^bDei gratia rex Poloniae etc.^b, universis et singulis principibus, tam spiritualibus quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in Christo patribus, dominis archiepiscopis, episcopis necnon magnificis, generosis, nobilibus, famosis et providis palatinis, castellanis, capitaneis, tenentariis, terrigenis, nobilibus et quibusvis aliis dignitariis, officialibus et eorum vicesgerentibus, advocatis, scultetis civitatumque et oppidorum, tam nostrorum quam quorumcunque subditorum nostrorum, magistris civium consulibusque ac communitatibus, et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus, cuiuscunque status, conditionis et praeceminentiae existentibus, bona quaecunque, tam spiritualia quam saecularia, civitates, oppida, villas, molendina, tabernas, possessiones et alia bona quocunque nomine nuncupata habentibus, et signanter in terra N.^c et districtibus eiusdem existentibus, sincere et fidelibus nostris dilectis, salutem et gratiam regiam. Sincere et fideles nobis dilecti^d.

[1]. Conventum hunc generalem cum consiliariis status utriusque regni nostri ac etiam cum^e nuntiis^f terrarum celebrantes, egimus summa cura et diligentia, ut contra tam frequentes impetus Tartarorum, quibus regnum crudeliter quotannis vastari solet, defensionem opportunam communi omnium consilio constitueremus^g, sive, ut ob eam^h rem praesidia servarentur in terris Russiae, ordinaremus.

[2]. Pro servandis itaque praesidiis ad duos annos sequentes communi omnium consilio et assensu laudatum est, ut quilibet tam spiritualis quam saecularis status, bona et possessiones habens, census sui de laneo possessionato quolibet sex grossos usualesⁱ monetae Polonicae, in regno currentis, hoc anno duntaxat pro dominica Laetare proxima [30 III 1511], omni dilatione omnino remota, in manus infrascripti exactoris solvat et contribuat^l.

[3]. Laudatum item est et constitutum, ut fertones per decursum duorum annorum, immediate sese sequentium, in omnibus terris de laneis et agris possessionatis et cultis, hiis duntaxat,

^{bf-bf} W VL słowa te ujęte są w nawias.

^{bg} Na tym kończy się tekst w VL.

^{bh} Wyras opuszczony w MK₂.

^{bi-bi} Słowa opuszczone w MK₂.

^a Tekst ten oparty jest na MK_{2A}, t. 24, k. 3v-4 oraz MK_{2B}, t. 26, k. 6v. O. Balzer (CIP, t. III, nr 65, s. 141-144) uwzględnił także odmianki, zawarte w tekście Księgi poborowej ziemi przemyskiej i sanockiej. To trzecie źródło stanowi scalenie obydwu uniwersałó z 1511 r., to jest tego i następnego; w niniejszym wydawnictwie odmianki te pomijamy, ograniczając się tylko do wersji zawartej w MK.

^{b-b} Słowa opuszczone w MK₂. O. Balzer zrekonstruował cały tytuł na podstawie analogicznych aktów: Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithwaniae, Russiae, Prussiaeque dominus et haeres (CIP. t. III, nr 65, s. 143).

^c W MK_{2A} i MK_{2B} pozostawiono tu okienko.

^d W MK_{2B} ostatnie zdanie opuszczone.

^e eum MK_{2B}.

^f nuntiis MK_{2B}.

^g constituerimus MK_{2A}, MK_{2B}.

^h Wyras opuszczony w MK_{2B}.

ⁱ usualis MK_{2B}.

^l Por. CIP, t. III, nr 67: Mandatum ad episcopos regni et collectoribus spiritualibus ad contributionem sex grossorum de censibus agrorum in bonis personarum status spiritualis exigendam instituendis, s. 146-147.

qui conducuntur pro pullis aut parvo pretio ad colendum, exceptis, solvantur, hoc ^jvidelicet modo^j, quod de laneo possessionato et cultu pro festo Pentecostes proximo [8 VI 1511] in manus exactoris solvantur sex grossi monetae usualis Polonialis, in regno currentis; alii vero huius fertonis sex grossi in et pro festo sancti Michaelis proximo [29 IX 1511] solvantur. Et si qui agri civibus ad colendum conducuntur, ex eisdem etiam fertones iuxta quantitatem agri cives ipsi solvere sint astricti^k.

[4]. Item tabernatores, qui agros habent, ab ipsis exactionem ipsam fertonum solvant iuxta agrorum quantitatem. Exactionem vero ducillorum a singulis braxationibus cerevisiae solvere^l sint astricti more consueto. Alii vero tabernatores, qui advectitiam propinant cerevisiam, sex grossos semel in anno solvere debent.

[5]. Item nobiles et sculteti, advocati, kmethones non habentes, quilibet solvet fertonem, ita videlicet, quod pro dominica Laetare [30 III 1511] sex grossos et pro festo [sancti] Michaelis [29 IX 1511] sex solvere sint astricti, et similiter anno sequenti.

[6]. Kmethones etiam advocatorum et scultetorum ita solvant fertones, sicut et nobilium.

[7]. Molendina item brasearia iuxta antiquas quietantias hoc anno mediam alteram taxam solvent, anno vero futuro unam duntaxat. Molendina vero haereditaria a rota singula fertonem in anno utroque solvere tenentur. Molendina autem manualia et *folusze* a singula rota sex grossos solvant.

[8]. Item ab officina minerae ferri una marca solvi debet.

[9]. Item sarrae rota haereditaria ferto solvi debet, et ab annuali seu conductitia grossi^m sex, praefatorum duorum annorum quolibet.

[10]. Russiae vero oppida et villae, et similiter aliarum terrarum, devastata et destructa et a suis dominis libertata, dominisque suis nihil tributentia, *czopowe* excepto, quod solvent, ad praemissas exactiones non sunt obnoxia.

[11]. Item popones Rutheni de singula synagoga florenum solvere debent.

[12]. Valachi vero a quolibet centenario ovium per fertonem solvant; et qui oves non habent, de singula curia fertonem soluturi sunt.

[13]. Constitutum est etiam et laudatum, ut omnes civitates et omnia oppida, tam nostra quam utriusque status subditorum nostrorum, hoc anno currenti mediam alteram civilem exactionem solvant, ita videlicet, quod pro dominica proxima Laetare [30 III 1511] integram iuxta antiquas quietantias solvere teneantur, et mediam pro festo [sancti] Michaelis [29 IX 1511] proxime futuro; anno autem futuro seu sequenti pro dominica Laetare [21 III 1512] unam integram exactionem solvant.

[14]. Ut autem praefatae exactiones tempestive et fideliter exigantur, generosum N.ⁿ in exactorem de consilio consiliariorum nostrorum constituimus. Omnibus igitur et singulis, quorum interest, praesentibus requirendis, mandamus, omnino habere volentes, quatinus praefato exactori nostro sive eius substitutis de praemissis exactionibus pro terminis et temporibus constitutis sub poenis ad hoc constitutis respondeatis, et dilationibus postpositis responderi^o faciatis; vos vero capitanei ad requisitionem exactoris praedicti sub poenis nostris, in statutis et novis et antiquis contra negligentes capitaneos scriptis², per pignorationes ad solutionem quemlibet^p compulsuri, et aliter non facturi pro gratia nostra.

Datum in conventionione generali Piotrkoviensi^q.

^{j-j} modo videlicet MKS.

^k W MK₂B tu i dwukrotnie poniżej: adstricti.

^l W MK₂B słowo to dopisano na marginesie.

^m grossos MK₂B.

ⁿ W MK₂A i MK₂B pozostawiono tu okienko.

^o respondere MK₂B.

^p quamlibet MK₂A.

^q O. Balzer (CIP, t. III, nr 65, s. 144) zrekonstruował dalej: feria sexta post festum sanctae Dorotheae anno Domini millesimo quingentesimo undecimo, regni nostri quinto.

² Por. wyżej konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego 1507 r., I, art. 12.